

Wilde bijen in mijn

Tekst en foto's Annette van Berkel

Hommels in nestkasten

Enkele van de algemene hommels kunnen soms gebruik maken van vogelnestkasten. Je kunt ze verleiden door een vogelnestkast met het nestmateriaal van de vogels niet schoon te maken. Dat oude nest trekt hommelkoninginnen in het voorjaar aan. Zij hebben het nestmateriaal nodig om de temperatuur van hun broed op de vereiste hoogte te kunnen houden.

Akkerhommel in mussenkast

Vorig jaar had ik een akkerhommelnest in het mos in mijn grasveld in de tuin (zie *Bijenhouden* 2021-1). Koninginnen uit een nest gaan vaak op zoek naar een nestplaats op de plek waar ze geboren zijn. Voor akkerhommels klopt dat. Ik heb afgelopen voorjaar nog nooit zoveel akkerhommelkoninginnen in de tuin gehad. Er vloog er altijd wel één laag door de vegetatie op zoek naar een goede plek. Eén begon een nieuw nest op 50 cm van de plek waar ze geboren is. Een ander heeft de oude mussenkast die in de klimop onder ons slaapkamerraam hangt in gebruik genomen. Een tiental jaren terug hebben mussen er nestjes in gebouwd. Tegenwoordig zitten er 's winters bosmuizen in. Met bedding van mussen en bosmuizen vond een akkerhommelkoningin de kast blijkbaar prima geschikt voor haar nest. De werksters vliegen er op het moment dat ik dit schrijf, druk in en uit. Het is geweldig om 's morgens vroeg vanuit je bed hun activiteit te horen.

Steenhommel in koolmeeskast

Toen de klimop nog klein was en de mussenkast er nog niet hing, had ik op diezelfde muur een koolmeeskast hangen.

Een koolmeespaartje bouwde er een nest en het vrouwtje legde er eitjes in. Ze zat daar al even op te broeden toen ze op een ochtend haar nest verliet om gevoerd te worden door het mannetje en haar toilet te maken. Wat ik wel zag maar zij niet, was dat een steenhommelkoningin de kast binnen ging en er niet meer uit kwam. Dus ik hield mijn adem in toen de koolmees na haar toiletgang weer de kast in vloog. Ze kwam er in een noodvaart weer uit. In een struik zat ze hevig aan haar poot te pikken. Ze had de hommels ontmoet.

Dagenlang heeft ze om de kast gehangen en er heel voorzichtig in gekeken. Maar ze durfde niet meer naar binnen. Om eens te kijken wat er zou gebeuren hing ik een nieuwe nestkast naast de gekraakte kast. Binnen de kortste keren zaten de koolmezen erin. Ze bouwden er een nieuw nest en brachten daar hun jongen in groot. Het leverde wel leuke taferelen op. Toen een jonge steenhommelwerkster voor het eerst buiten de kast kwam en begon met haar verkenningsvluchten kwam ze per ongeluk in de kast met jonge koolmezen terecht. De luid bedelende jongen waren gelijk doodstil. Pas toen de hommels weer een poosje de kast uit was kwam er weer geluid.

Boomhommels in nestkast

Akkerhommelkoningin zonnend in het voorjaar

tuin

Het hebben van hommels in een vogelnestkast geeft veel zicht op het gedrag om het hommelnest. Zo waren er toen het steenhommelvolk wat groter werd altijd wel een of twee werksters in de ingang te zien. Wachters waarschijnlijk. En als de kast in de zon hing (noordwest-expositie) en het binnenin te heet werd, stonden meerdere werksters aan de buitenkant rondom de invliegopening met hun vleugels frisse lucht naar binnen te waaiëren. Uiteindelijk was het een succesvol nest met nieuwe koninginnen. Eén daarvan paarde onder de kast op de grond.

Boomhommels

Boomhommels doen hun naam eer aan. Zij maken hun nest bij voorkeur in boomholten en de stap naar een mezenestkast is dan erg klein. Recentelijk heb ik kunnen kijken bij een kast met boomhommels waar enkele darren om de ingang zwermden, in afwachting van de binnenin zittende koninginnen. Wat ik bij deze kast zag was dat werksters zich buiten de kast ontlastten op de wand onder de invliegopening. Gezien de hoeveelheid afval was het duidelijk een nest op zijn top. Toen er een koningin naar buiten kwam dook er direct een dar op. Ze stortten samen naar beneden tussen een stapel stenen waardoor hij haar kwijtraakte. Zij ging er snel vandoor.

Nadat er hommels in een vogelkast gezeten hebben is die niet meer bruikbaar voor vogels en hommels. Hij moet dan schoon gemaakt worden, waarna het allemaal opnieuw kan beginnen. ●

Steenhommelwerkster op kattenstaart

Akkerhommelkoningin op paardenbloem

Zonnend boomhommelmantje